

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๙

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะเป็นสัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราฝึกหัด
ประพฤติปฏิบัติ ถ้าเข้าถึงหัวใจของตน จะได้ความร่มเย็นเป็นสุขใจ

ที่มันทุกข์มันยากอยู่นี้เพราะกิเลสมันแผดเผา

หัวใจเหมือนกัน คนเกิดเหมือนกัน แต่บุญและบาปแตกต่างกัน มันแตกต่างกันแต่จิต
นิสัยที่ได้สร้างสมมาไง ถ้าสร้างสมมา เขามีกตัญญูกตเวที เขามีคุณงามความดีในจิตใจ ใน
หัวใจของเขา

เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไป พระพุทธศาสนา วันพระ วันโกน เขาไปวัดไปวา
ของเขา

นี่เหมือนกัน หน้าฝน ชาวไร่ชาวนาเขาทำไร่ไถนาของเขา ทำไร่ไถนาของเขาเพื่อ
ดำรงชีวิต เพื่ออาชีพ เพื่อความมั่นคงในชาติในตระกูลของตน

ภิกษุๆ ใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบิณฑบาตไป พวกพราหมณ์บอกว่า
สมณะ สมณะก็ไถไร่ไถนา ทำมาหากินเองสิ สมณะมาเบียดเบียนคนอื่นได้อย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก เราได้ ๒๔ ชั่วโมง เรามีสติเป็นเชื้อก มีสมาธิ มี
ปัญญาเป็นผาล ไถหัวใจของตัวเอง

เราทำไร่ไถนาเพื่อดำรงชีวิตไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศากยบุตรพุทธชินารส
ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ไถกิเลส ไถกิเลสให้มันพ้นจากหัวใจของตนเองไปให้ได้ ถ้ามันพ้น
จากหัวใจของตนเองไปให้ได้นะ วิมุตติสุขๆ ยืนยันโดยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงพระชนมชีพอยู่นะ เวลาคนที่ภาวนาติดขัดขึ้นมาจะไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าพิจารณา ถ้าการฝึกหัดปฏิบัติมันติดขัดขัดข้องขึ้นไป ท่านก็แก้ไขของท่าน

เว้นไว้แต่มันไม่มีอำนาจวาสนาไง ถ้าไม่มีอำนาจวาสนานะ บอกเขาก็ไม่เข้าใจ บอกเขาก็ไม่รู้เรื่อง ไปไหนมา สามีวาสสองศอก ครูบาอาจารย์พูดอย่างหนึ่ง มันคิดอย่างหนึ่ง ครูบาอาจารย์สั่งอย่างหนึ่ง มันทำอีกอย่างหนึ่ง มันเป็นจิตนิสัยของเขา เขาไม่มีวาสนาของเขาไง

แต่พระสารีบุตรนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรถวายการพัดอยู่นั่นละ

“ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ เธอต้องไม่พอใจอารมณ์ของเธอด้วย”

เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นคืออารมณ์ความรู้สึกของคนที่ยังไปไม่พอใจเขา แล้วเวลาอารมณ์ความรู้สึกที่ยังไม่พอใจเขามันเกิดจากเรา แต่เราไม่รู้ แล้วเราไม่เห็นใจ

“ถ้าเธอไม่พอใจคนอื่นที่เขาทำแล้วมันขัดหูขัดตา เธอต้องไม่พอใจความคิดของเธอเองด้วย”

แล้วมีสติปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไถ่ ไถ่ ด้วยสติด้วยปัญญานะ อบรมบ่มเพาะขึ้นมา จนหัวใจของตนถ้ามันมีสติปัญญานะ มันเป็นเช่นนั้นเอง มันเป็นเช่นนั้นเอง มันเป็นอย่างนั้นแหละ แต่มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นแล้วมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน เห็นไหม

ทำไร่ ไถนา เวลาผลไม้มันออก ตั้งแต่อ่อน ตั้งแต่เป็นผลอ่อน ตั้งแต่มันแก่ขึ้นมา ตั้งแต่ว่ามันจะเก็บเป็นผลผลิตได้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของตนมันมีอำนาจวาสนาหรือไม่

ถ้ามีอำนาจวาสนานะ ฝนตกฟ้าร้อง เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่า เวลาหลวงปู่มั่น สมัยนั้นมันไม่มีเครื่องเทคโนโลยีทั้งนั้นนะ มันต้องมุขปาฐะ ฟังจากปากทั้งนั้นนะ เวลาหลวงปู่มั่นเสียง

ดังขึ้นมา ท่านบอกเลย “เฮ้ย! ฟ้าวร้งๆ” พระทั้งหมดวิ่งกันไปเลยนะ ไปฟังว่าหลวงปู่มันท่านพูดอะไร มันเป็นอย่างมีคุณค่า

เราคิดเกือบตาย คิดไม่ออก คิดเกือบตาย คิดไม่ได้หรอก เวลาท่านพูดขึ้นมา ผัวะ! ผัวะ ตบหัวกิเลสใจ กิเลสในใจของเรา สิ่งที่มีมันขัดมันแย้งในหัวใจของตนที่มีมันแผดมันเผา เราพ่ายแพ้

ซาตานมันเหยียบย่ำทำลายหัวใจของตน มันทุกข์มันยากทั้งนั้นนะ แต่ถ้าเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ ยืนยันโดยวิมุตติสุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ ๔๐ องค์ เอตทัคคะ แล้วเทศนาว่ากรรมมา เทวดา อินทร์ พรหมสำเร็จเป็นพระอรหันต์ๆ

ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมต้องสำเร็จล่ะ

เพราะเทวดา อินทร์ พรหมเขาก็มีจิตเหมือนกันไง แต่เขาเกิดในสถานะนั้นไง แต่เขาไม่มีพระพุทธศาสนาไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เทวดาส่งข่าวเป็นชั้นๆ ขึ้นไป เพราะดีใจ มันมีเทคโนโลยี มันมีเครื่องมือที่จะรู้เท่าทันตัวเอง แล้วถ้ามีสติปัญญาชุดค้นค้นคว้า ทำลายอวิชชา ทำลายพญามาร จนมารมันตื่นพราดๆ เลยล่ะ มารมันตาย

หลวงตาพระมหาบัวท่านปฏิบัติไง เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันจะเจียน มันจะตายแล้วนะ มันไม่ไหว อดอาหารจนบิดบอบาตไม่ได้ โอ้โฮ! เวลาไปแล้วสติมันทันทัง โอ้โฮ! กิเลส มันเอากุณานี้แหละ ถ้าวันไหนกูมีกำลังขึ้นมา กูจะเอามึงให้เต็มทีเลย

เวลากูมีกำลังขึ้นมา เห็นไหม มีผาล มีเชือก มีสติปัญญาควบคุมดูแล ไถๆ ไถหัวใจของตัวเองนะ ไถในทางจกรรม ไถในที่นี้สมาธิภาวนา ไม่มีใครเขารู้หรอก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนะ โลกธาตุนี้โหวหมดเลย ไม่มีใครรู้ แต่โลกธาตุหวั่นไหวจนเทวดา อินทร์ พรหมตื่นเลย มันเกิดอะไรขึ้น มันเกิดอะไรขึ้นในโลกมนุษย์

มันเกิดขึ้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม

นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอก เวลาท่านสิ้นกิเลสๆ โอ้โฮ! ท่านเกิดมาคุ้มค่า

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา หน้าฝนเขาทำไรไถนา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง มีอำนาจวาสนา ได้นับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องทานๆ ทานขึ้นมาก็เพื่อเสียสละขึ้นมาให้จิตใจมันมั่นคงขึ้นมา เวลามันมีศีลมีธรรมของมันขึ้นมาละ มันเห็นแล้วทุกอย่าง รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง มันมีอะไรเหนือกว่า ในโลกนี้ที่เขามีอยู่ ในวัฏฏะนี้ มันมีอะไรเหนือกว่า

ถ้ามันเหนือกว่า วิมุตติสุขไง วิหารธรรม มีความสุขของเขา

แต่ของเรา เราจะมีความสุขได้ เราต้องใช้จ่ายใช้สอย ต้องหาสิ่งที่กิเลสมันอยากได้ พอได้มาก็เป็นความสุขชั่วคราว แล้วมันก็อยากได้ใหม่ไง พวกกินเหล้านะ เมาครวานี้ครั้งสุดท้ายแล้วแหละ ไม่กินอีกแล้ว

อย่าเพลอนะ เดี่ยวมันก็กินอีกแล้ว

ครั้งนี้ครั้งสุดท้าย พอกันที

เดี๋ยวมา ไม่กินเหล้าไม่ใช่ลูกผู้ชาย

หลวงปู่ฝันไป พวกข้าราชการไปบอกไป ผมต้องเข้าสังคมๆ

หลวงปู่ฝันบอกว่า เราไม่กินเหล้าเลย ดูสังคมของเราสิ ไปที่วัดป่าอุดมสมพร ศาลา ๒ ชั้น ใหญ่มหัศจรรย์ขนาดไหน แนนเอียด ไม่ได้กินเหล้า สังคมเขาต้องการอย่างนั้น

มันอ้างทั้งนั้นนะ มันอ้างแต่ว่ามันอยากได้ อยากเป็น อยากกระทำอย่างนั้นนะ นี่เวลากิเลสมันปิดหูปิดตาไป

สมัยนี้นะ ทางเทคโนโลยีมันเจริญ แล้วสติปัญญาของคนมันเจริญไป ว่าดื่มสุราแล้วจะเป็นโทษๆ ตอนนี้พวกโรงงานผลิตสุราเริ่มมีปัญหาแล้วละ ยอดขายมันตกลงๆ ใจ เพราะคนไม่ไปซื้อ ไม่ไปกิน เราก็อุตส่าห์ไปซื้อ ทำลายสุขภาพของเราเพื่อเข้าสังคมๆ แล้วเวลามันเมาแะ เราไม่กิน เรานั่งอยู่ด้วย เราเห็นนะ โอ้โฮ! มันสังเวชไหม

เหมือนกัน เวลานั้นนับถือพระพุทธศาสนาๆ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่อาศัยเท่านั้น

ไปดูสิ เอาอะไรเข้าตัวเอง แปรเปื้อนไปหมด ร้อยแปดพันเก้า แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ใจ มันมีความสงบสุขในหัวใจของตน แล้วเราทำเราเป็นตัวอย่างไร เขาจะดีอด้าน เขาจะทะเยอทะยานอย่างไรมันเรื่องของเขา

แล้วไม่ทะเยอทะยาน ไม่มีการกระทำแล้ว โลกมันจะเจริญได้อย่างไร

ลองเอ็งมีสติมีปัญญาสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวสอนสามโลกธาตุนะ สอนตั้งแต่พรหมลงมาเลย เทวดา อินทร์ พรหมนั่นนะ สอนมนุษย์ด้วย

แล้วเทคโนโลยีมันสอนใคร เทคโนโลยีเอาไว้หลอกลวงกันไง

สิ่งใดมีคุณ สิ่งนั้นมีโทษ ถ้าสิ่งใดมันมีคุณมีประโยชน์ทั้งนั้นนะ แต่ถ้าไม่มีสติมีปัญญามันโทษทั้งนั้นนะ แล้วก่อนที่จะใช้ไปมันต้องฝึกคนของเราให้มีสติมีปัญญาไปก่อน คนที่จะใช้เทคโนโลยี จะใช้ของ มันต้องฉลาด มันฉลาดใช้เพื่อประโยชน์ แล้วเพื่อประโยชน์ก็วางมันไว้ อย่าไปตามกิเลสของตน อย่าเห็นแก่ตัว อย่าเอาวัดเอาเปรียบ

นี่ไง ถ้ามีสติมีปัญญานะ แล้วมันเศร้าใจด้วย ธรรมสังเวช

แล้วถ้าเรามีสติมีปัญญา เด็กน้อย เราคุ้มครองดูแลให้มันโตขึ้นมา เพราะมันเป็นเด็กสติปัญญาที่มันอ่อนแอ สติปัญญาที่มันไม่เท่าทันตัวมันเองเลยละ ตีออกชกตัว เราไม่เสมอเขา เราไม่เท่าทันเขา

อาการ ๓๒ เหมือนกัน สติปัญญาเราฝึกหัดของเราขึ้นมา ถ้ามีสตินะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสั่งพระไว้ทั้งหมด เวลาท่านจะปรินิพพานไง

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

สังขารมีสังขารร่างกายและสังขาร รูป เวทนา สัญญา สังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง

เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด

อย่าประมาท อย่าประมาทเลินเล่อ แล้วสิ่งที่ตรงข้ามประมาทคือสติ ตรงข้ามกับความประมาท ตรงข้ามกับความเลินเล่อคือสติสัมปชัญญะ

ถ้ามีสติสัมปชัญญะ ดูด้วยตา มันจะเห็นผลดีและผลเสีย เห็นถูกและผิด ถ้ามันจะพิจารณาของมัน แต่ถ้าไม่มีสติ มันถลาลไปแล้ว แล้วมันไหลตามมันไป ไหลตามมันไป นี่ไง เพราะประมาทไง

ถ้ามีสติ ผีก็หนี ต้องผีหนีทั้งนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาอดอาหาร ๔๕ วัน เวลาประพฤติปฏิบัติมา ๖ ปี ก็ฝึกหัดมาทั้งนั้น ครูบาอาจารย์ของเราที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าไม่ฝึกมาก่อน จะสอนลูกศิษย์ได้อย่างไร

สิ่งที่ทำๆ เอ็งเห็น ข้าก็เห็น แล้วเห็นอย่างไร เห็นโดยตัวตนของตน เห็นโดยความเห็นของตน เห็นโดยชาตानของตน

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเห็น ท่านเห็นด้วยสติด้วยปัญญา เห็นแล้วนะ มันไม่ตามไปไง เห็นแล้วมันสลดสังเวช เห็นแล้วนะ ก็เลิสดิ้นพรวดๆ เลย เพราะอะไร โอ้ย! เห็นเราแล้ว เสียลับ

แต่เดิมไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้ ก็เลิสดิ้นเรา เราเป็นกิเลสอยู่ด้วยกันอย่างนั้นนะ ไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็นโทษอะไรมันเลย แต่พอมันเห็นนะ อย่างนี้ทำให้เวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วเวลาเป็นบาปเป็นบุญกุศล มันส่งผลไปๆ

เวลาผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาในสมัยพุทธกาลไง เวลาพระที่ปฏิบัติง่ายรู้ง่าย พระไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เขาอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาปฏิบัติตลอดเวลา ทำไมเขาไม่เป็นอย่างนั้นๆ ละ

อ้อ! เมื่อชาติที่แล้วเขาเป็นอย่างนั้นๆ เขาได้สร้างของเขามา

เมื่อชาติที่แล้วของคนคนนั้นที่ทำแล้วได้ผลไง แต่ของที่ผู้ถาม ท่านไม่ตอบเลย เพราะถ้าชาติที่แล้วเอ็งก็เหลวไหลไง ปัจจุบันนี้เอ็งก็เหลวไหลไง ต่อไปอนาคตเอ็งก็เหลวไหลอยู่อย่างนี้แหละ

แต่อดีตชาติเอ็งเหลวไหลมาไง แต่ด้วยบุญด้วยกุศลมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไง สายบุญสายกรรมไง แล้วถ้าฝึกหัดปฏิบัตินะ ยับยั้งมันๆ ใจ อะไรชั่ว เบรกกๆ อะไรชั่วพยายามอย่าไปยุ่งกับมัน เพราะอะไร

เบียดเบียนตนนะ มันทำให้เราเดือดร้อน เบียดเบียนผู้อื่นนะ เอ็งไปทำสิ่งใดนะ ผลทางกฎหมายต้องติดคุก

เบียดเบียนตนแล้วเบียดเบียนผู้อื่นไง

ถ้าส่งเสริมตนละ

เราสร้างคุณงามความดีของเราไง แล้วเราส่งเสริมบุคคลรอบข้างให้เขาทำคุณงามความดีขึ้นมาไง

แล้วคุณงามความดีนะ เพราะอะไร เพราะติดดีไง ติดดีก็ฟาดฟันกันอีกนะ

ทำไมต้องไปติดดี ถ้าเราทำ เขาไม่ทำ ก็เรื่องของเขา ถ้าเราทำ แล้วเขาทำด้วย เออ! เขาเห็นประโยชน์ของเขาเอง

นี่ติดดีไง ติดดีไม่ต้องเอาดีไปอวดใคร ไม่ต้องเอาดีไปฟาดฟันกับใคร เพราะดีของเขากับดีของเรานั้นไม่เหมือนกัน

ถ้าดีของเราละ ดีของเรา เมตตารวมคำจุนโลก

ดีของเขานะ กว้านมาหาทุหมดนะ โลกใบเดียวก็ไม่พอ จะเอาสองใบ ความโลภ ตัณหา ความทะยานอยากฉันทัดตลอดเวลา ไม่มีใครยับยั้งมันได้

แต่นี้เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนาไง มีศีลมีธรรมไง เบรกมันไว้ๆ

เพราะอะไร ปริยัติ การศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๒๒๗ ถ้ามีศีลมีธรรม ศีลมันห้ามๆ ไว้แล้ว ถ้ามันทำตรงข้ามๆ มันก็รู้ก็เห็นใจ

แต่เราเบรกมันไว้ เบรกมันไว้ในหัวใจ เพราะสิ่งที่ทำไปแล้วมันอายเขา ถ้าทำไม่ได้ มันก็เบรกมันไว้ๆ แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จากที่มันมาด้วยความเลวทราม ให้มันมีความปกติสุขในหัวใจของมัน

ถ้ามีความปกติสุขในหัวใจของมัน มันแปลกประหลาดนะ เมื่อก่อนมันทุกขร้อนมาก ไม่ได้ทำลายเขา แหม! มันเดือดร้อน แต่เดี๋ยวนี้มันไม่ทำ มันหยุดได้ เอ๊ะ! เราไม่ไปกว้านเอาฟืนเอาไฟมาเผาเราเองนะ ไม่เบียดเบียนตน แล้วไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เคยคิดร้าย คิดวางแผนทำร้ายใครทั้งสิ้น ไม่ต้องเบียดเบียนตน ถ้ามันเบียดเบียนตนนะ คิดร้ายนอนไม่หลับ มันคิดวางแผนซับซ้อนอยู่นั่นละ ต้องอย่างนั้นๆ แล้วก็ทำไม่ได้

ฝึกหัดนิสัยเป็นอย่างนั้นไง จริตนิสัยไง

ถ้ามันคุณงามความดี มันมีแต่ความสุข ความปกติของเราไง มันไม่มีใครมาเผาบ้านเผาเรือนเราแน่นอน เพราะศีลธรรมมันคุ้มครอง เอ๊ย! บ้านนี้เขาดีนะ บ้านนี้ประชาชนได้พึ่งพาอาศัยนะ ถ้ามีใครมาเกาะเกาะวอแว เราจะปกป้องให้เขาด้วย เพราะเพื่อประโยชน์กับสังคม ประโยชน์กับคนอื่นไง นอนหลับสบาย มีประชาชนเป็นรั้วรอบขอบชิดคุ้มครองให้ ด้วยบารมีธรรมของเรา

เราทำของเราๆ เพื่อหัวใจดวงนี้ ฟังธรรมๆ ก็ฟังธรรมเพื่อหัวใจของตน ฟังแล้วอย่าเชื่อ กาลามสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการไว้ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ

เวลาหลวงพ่อบุ๊ต เขาไปพิจารณาไตร่ตรอง จริงหรือไม่จริง ถ้าจริง มันเป็นคุณค่า เราก็ฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้ามันไม่จริงก็ทิ้งไว้ ให้คนที่เขาเห็นอย่างนั้นมันไปปฏิบัติมันกันเอง

โอ้เราเอาของเราดีกว่า นอนดีแปลงนะ ไม่ต้องทำอะไรเลยนะ เพื่อเจ้าเพื่อฝัน เพื่อเจ้า โอ้พวกที่อ่อนแอ เห็นอย่างนั้นแล้วก็ชอบ ชอบเพราะอะไร เพราะเราอ่อนแออยู่แล้ว เรายังง่าย เราอยากได้ของง่าย มันเป็นของปลอมนะ

ดูของเทียมลิ สิ้นค้าเทียมขึ้นมา มันทำลายทั้งชื่อเสียงของสิ้นค้าประเภทนั้น มันทำลายทั้งคนที่เอาไปใช้สอยให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ มันทำลายระบบเศรษฐกิจ มันทำลายหมดเลย ใ้ว่างๆ ง่าย ๆ นั้นนะ มันทำลายหมดเลย เพราะมันไม่มีข้อเท็จจริง

เวลาคนที่เป็นธรรมๆ เขาอาบเหงื่อต่างน้ำ เขากระทำของเขาด้วยความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ จนกว่าสังคมเขาชื่นชมบูชาของเขา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียวตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ สอนสามแดนโลกธาตุ

ในกึ่งกลางพระพุทธศาสนา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำของท่าน

หลวงตาเวลาท่านฟังหลวงปู่มั่นเล่าถึงประสบการณ์ของท่านนะ หันหน้าเข้าข้างฝาแล้วร้องไห้ ทุกข์แทนหลวงปู่มั่น แต่หลวงปู่มั่นท่านเล่าไปท่านหัวเราะไปนะ แต่ท่านทุกข์ยากมาอย่างนั้นนะ

ถูกต้องไปทีไหนเขาก็ได้ ถูกต้องไปทีไหนเขาก็จับไม่ให้อยู่ เขาไม่ต้องการทั้งนั้นนะ แต่ท่านก็ไม่สนใจเขาละ มันเรื่องของเขา ใ้เรื่องของเรา เราจะทำตากถาง จะมาทำหัวใจของตนให้ดีงาม เพราะหัวใจที่ดีงามแล้ววิมุตติสุขของท่านไง

วิมุตติสุข หมายความว่า ท่านไม่เคยน้อยใจในชีวิตท่านเลย ท่านไม่เคยน้อยใจความที่ว่าประชาชนขับไล่เลย

เขาขับไล่ไล่ส่งเพราะกิเลส เพราะมารมันครอบงำหัวใจเขา แต่ท่านใช้ชีวิตของท่านสัจจะความจริง ใช้ชีวิตให้เห็นว่าธรรมเหนือโลกมีความสุขอย่างใด จนประชาชนเขาเชื่อถือศรัทธาขึ้นมา มันเป็นคนประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา

พระพุทธ พระธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านปฏิบัติธรรม เอาสัจจะความจริงในหัวใจของท่านเป็นธรรม แล้วเอาธรรมนั้นไปอบรมบ่มเพาะธรรมทายาทของท่าน แล้วธรรมทายาทของท่านปฏิบัติของท่านให้เป็นความจริงในหัวใจของท่าน อยู่โดยวิหารธรรม

ไม่ได้ไปเบียดเบียน ไม่ไปทำร้ายทำลายใครทั้งสิ้น ทำร้ายแต่กิเลสในหัวใจของตน แล้วก็เทศน์ว่าการให้ผู้ฟังเขาเอาไปเป็นอาวุธในสติ ในปัญญา ในหัวใจของเขา ทำร้ายกิเลสในหัวใจของเขา ยับยั้งกิเลสในหัวใจของเขา เป็นประโยชน์กับคนนั้น อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน เอง